

MİTOLOJİ ANADOLU'DAN

Dr. Mehmet Yaşar ÜNAL

© Copyright 2024

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN	Sayfa ve Kapak Tasarımı
978-625-399-742-7	Akademisyen Dizgi Ünitesi
Kitap Adı	Yayıncı Sertifika No
Mitoloji Anadolu'dan	47518
Yazar	Baskı ve Cilt
Mehmet Yaşar ÜNAL	Vadi Matbaacılık
Yayın Koordinatörü	Bisac Code
Yasin DİLMEN	FIC010000
	DOI
	10.37609/akya.3032

Kütüphane Kimlik Kartı
Ünal, Mehmet Yaşar.
Mitoloji Anadolu'dan / Mehmet Yaşar Ünal.
Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2024.
176 s. : resim. ; 135x210 mm.
Kaynakça var.
ISBN 9786253997427
1. Mitoloji.

GENEL DAĞITIM
Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Batı Mitolojisi terimi, eski Yunan Mitolojisi ve ona sonradan eklenen Roma Mitolojisini anlatmaktadır. Bugünkü Batı Uygarlığı'nın temeli olarak kabul edilen İlkçağ Yunan Mitolojisi, Avrupa, Amerika ve Avustralya kıtalarına yayılmış olan kültürlerde benimsenmekte, yüceltilmektedir. Yunan uygarlığı da elbette çok önemli bir ilkçağ ortak insanlık uygarlığıdır.

Fakat İlkçağ Yunan Uygarlığı'nı öncesiz ve özgün, ilk uygarlık kabul etmeye kalkmak, İlkçağ Uygarlığını buradan başlatmak, daha eski diğer uygarlıklara yapılabilecek en büyük haksızlıktır.

İlkçağda gelişen diğer insan uygarlıklarına baktığımızda,

Ortak İnsanlık Uygarlığı'nda; yazıyı bulan, astronomide ve matematikte bugün dahi kullandığımız, birçok bilgileri yaratan ve arşivleri oluşturan, örneğin Sümer ve Mısır gibi uygarlıkları görmezden gelmek, artık bu çağda hiçbir şekilde kabul edilemez, eksik ve yanlış bir bakış açısıdır.

Anadolu, Mezopotamya ve Mısır uygarlıkları bu gelişmeleri Yunan Uygarlığı'ndan 20 - 25 yüzyıl önce gerçekleştirdiler.

ANADOLU'da ise; ilk kentleşme, kültür birikimi, Ana Tanrıça inancı ve yontuları yapılması, ilk yerleşim, barınma yerleri yapılması (megaron evler), tarımda buğday ve arpa gibi tahıl ürünlerinin yetiştirilmeye başlanması, Anadolu'da ilk defa çömlekçi çarkının icadı ve kullanılması vb gelişmeler, diğer

Önsöz

önemli ilkçağ uygarlıklarından, örneğin Sümer uygarlığından 4000 yıl daha öncesine gidiyordu. M.Ö. 7000 yıllarına uzanan bu Anadolu uygarlıkları; HACILAR, ÇATALHÖYÜK, ÇAYÖNÜ kazılarında ortaya çıkmış ve o güne kadar var olan ilkçağ ile ilgili tarih bilgilerini alt üst etmiştir. İlk uygarlık ışığının Anadolu'dan parladığı çok geç fark edilmiştir.

Anadolu'da ANA TANRIÇALAR KÜLTÜRÜ ve kadınların üstün bir statüde yaşadığı ANAERKİL TOPLUM yapısı onbinlerce yıl sürmüştür.

Güneydoğu Anadolu GÖBEKLİ TEPE arkeolojik kazılarında ise, ANADOLU İLKÇAĞ KÜLTÜRLERİ'nin M.Ö. 10500 yılları öncesine kadar uzandığı görülmüştür.

Olimpos tanrılarının hiçbirinin adının Yunanca olmadığını da zaten ilk kez tarihçi HERODOT yazmıştır. Olimpos tanrı adlarının Yunanca bir anlamları da yoktur. Buna karşı Olimpos'lu Tanrılarının, Anadolu'nun en eski halkının dili olan, Anadolu Luvi Dili'nde; özelliklerine, yaptıkları işlere ve mitolojideki rollerine uygun anlamları vardır.

Yunan uygarlığının özünü oluşturan Olimpos Tanrıça ve erkek Tanrılarını incelediğimizde; kökenlerinin Anadolu'ya dayandığını görüyoruz. Olimpos Tanrıça ve Tanrıları, özelliklerini Anadolu'da gelişmiş olan Luvi - Hatti - Hitit Uygarlıklarına ait Ana Tanrıçalar'dan ve daha geç ortaya çıkan Anadolu Erkek Tanrılarınından almışlardır. Adlarının da; Hititlerin dört yazı dilinden biri olan ve 1946'da keşfedilen ANADOLU LUVİ DİLİ sayesinde anlamları çözülmüştür. Aslında onların Anadolu Anatanrıça ve Tanrılarının devamı oldukları gözler önüne serilmiştir. Ayrıca Anadolu, Ege adaları,

tüm Akdeniz kıyılarında; kent, ırmak ve dağ adlarının da çoğunlukla Luvi dilinden geldiği anlaşılmıştır.

İlk Çağda, Sümerler’de Çivi Yazısı, Mısır’da Hiyeroğlif Yazısı olduğu bizlere okullarda öğretilirken; Anadolu’nun ise, Luvi dilinde yazılan, kendi Hitit Hiyeroğlif Yazısı’nın da var olduğundan hiç bahsedilmemiştir.

- Olimpos Baş Tanrısı Zeus ve 12 Olimpos Tanrısı’nın adlarının Yunanca olmadığını tekrarlıyalım. Adlarını Anadolu’nun en eski dillerinden (Luvi) almışlar ve mitolojideki işlerine uygun adları olduğu da gösterilmiştir. LUVİ dili Anadolu’da bilinen en eski dildir.
- Olimpos sözcüğü dahi Yunanca olmayıp Anadolu Luvi dilinin Girit’te konuşulan, Luvi dili ardılı Giritçe’denidir. Bu dilde Olimpos, dağ demektir. Yunanistan’da Teselya bölgesinde 1 Olimpos dağı olduğu halde; Girit’te 1, Anadolu’da ise sayıları 20’ye yakın Olimpos Dağı vardır.

Olimpos’lu Tanrıça ve Tanrıların özellikleri tek tek incelendiğinde; Anadolu bağlantıları ve adlarının etimolojik olarak araştırıldığıında ne kadar Anadolu’lu oldukları, böylece Batı Mitolojisi’nin ne kadar Anadolu’dan olduğu görülecektir.

Ankara, Nisan 2004 1.Baskı.

Bodrum Şubat 2024 (genişletilmiş 2.baskı).

Kitabın ikinci baskısında, bana bu kitabı genişleterek tekrar yazmam konusunda manevi destekleri ve yeniden yazımında değerli teknik yardımları için; kızım Seçil Ünal'a ve Görkem Öktem Çetinalp'a teşekkür ediyorum.

İÇİNDEKİLER

KAOS.....	1
URANOS DEVRİ.....	3
KRONOS DEVRİ.....	5
ZEUS DEVRİ.....	8
MİTOLOJİDE İNSANLARIN YARATILIŞI.....	11
BATI MİTOLOJİSİNDE 12 OLİMPOS TANRISI VE ÖZELLİKLERİ.....	17
ZEUS (Dyaus Pitar, Roma'da Juppiter).....	20
ZEUS'UN ÖZELLİKLERİ.....	29
ANADOLU ANA TANRIÇASI KİBELE İLE GÖK VE FIRTINA TANRILARI ETKİSİ.....	30
Boğa Simgesi.....	37
Labris Simgesi.....	47
Pelops ve Olimpiyatlar.....	54
TANRIÇA HERA (Iuno).....	59
Hera ve Herakles.....	67
TANRIÇA ATHENA (Minerva).....	70
Örümcek Olan Arakhne.....	73
Baykuş ve Ejderha.....	76
OLİMPOSLU ARTEMİS.....	80
Olimpos'lu Olmayan EFES ARTEMİSİ (ANADOLU ARTEMİSİ).....	83
APHRODİTE (Afrodite, Afrodida, Romalılarda Venüs).....	85
POSEİDON (Neptün).....	94
APOLLON (Phoinos).....	102
Bilici Cassandra.....	110
Bilici Mopsos.....	113
Tanrı Apollon ile Kral Midas.....	116
Midas'ın Dokunduğu Her Şey Altın Oluyor.....	119
Apollon ve Daphne.....	124
Kral Midas'ın Kulaklarına Ne Oldu.....	125
Marsias Efsanesi.....	128

İçindekiler

HERMES (Mercurius)	135
DİONYSOS (Bakkhos, Bromios)	139
ARES (Mars)	145
HEPAİSTOS (Volcanus)	149
DEMETER (Ceres).....	154
HESTİA (Latince'de Vesta).....	157
SONUÇ	159
Anadolu Luvî Dilinden Gelen Ana Tanrıça Adları.....	159
KOLOMB'UN GEMİLERİ.....	161
Santa Maria (Meryem Ana)	161
Pinta	162
Nina.....	162
KAYNAKLAR	164

KAYNAKLAR

- NECATİGİL, Behçet, *100 Soruda Mitolojya*. Gerçek Yayınevi, 1995.
- SİNANOĞLU, Haşım Nüshet. *Grek ve Yunan Mitolojisi*, Kaynak Yayınları 294, İstiklal Cad. 184/4 Beyoğlu / İSTANBUL.
- ÇORUHLU, Yaşar, *Türk Mitolojisinin Ana Hatları*. Kabcacı Yayınevi, Himaye-i Etfal Sokak 8B Çağaloğlu / İSTANBUL.
- EYÜPOĞLU, İsmet Zeki, *Anadolu İnançları - Anadolu Mitolojisi*, Geçit Kitabevi, Ankara Cad. I. Kerim Gökay Vakıf İş Hanı No:31 / 6 Sirkeci / İSTANBUL.
- ALP, SEDAT, *Hitit Çağında Anadolu*, TÜBİTAK. Atatürk Bul. No: 221 Ocak 2001, Kavaklıdere / ANKARA.
- VERGİLİUS, P. *Aeneis*, Öteki Yayınevi, Ankara 1998.
- İŞİK, Fahri, *Doğa Ana Kubaba*, Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü, İstanbul 1999.
- ÇİĞ, Muazzez İlmiye, *Hititler ve Hattuşa*, Kaynak Yayınları, Kasım 2002.
- İNDİRKAŞ, Zehre, *Ana Tanrıçalar, Kibele ve Çağdaş Türk Resmindeki İzdüşümleri*, TTK Ankara 2001.
- YILDIRIM, Recep, *Uygurlık Tarihi (Ders Notları)*, Tütibay Yayınları İzmir 2000.
- KRAMER, Samuel Noah, *Tarih Sümer'de Başlar*, Kabcacı, İstanbul 1999.
- KRAMER, Samuel Noah, *Sümer Mitolojisi*, Kabcacı İstanbul 2001.
- PARLAR, Gündegül, *Anadolu Selçuklu Sikkelerinde Yazı Dışı Figüratif Ögeler*, Başbakanlık Basım Evi, Ankara 2001.
- ÇİĞ, Muazzez İlmiye, *Ortadoğu Uygurlık Mirası*, Kaynak Yayınları, İstanbul.
- CAMPBELL, Joseph, *Tanrının Maskeleri (Batı Mitolojisi)*, İmge Kitabevi, Ankara 1995.
- MALLORY, J.P, *Hint-Avrupalıların İzinde*, Dost Kitabevi Ankara 2002.
- LAPORTE, Hélène, ESTİN, Colette, *Yunan ve Roma Mitolojisi*, Tütibak Yayınları, Ankara 2003.
- BERNAL, Martin, *Kara Athena*, Kaynak Yayınları İstanbul.
- Düş ve Gerçek TROİA*, Homer Yayınları, İstanbul.
- GRİMAL, Pierre, *Mitoloji Sözlüğü*, Sosyal Yayınları, İstanbul 1977.
- SEVİN, Veli, *Anadolu Arkeolojisi*.
- ÇİĞ, Muazzez İlmiye, *İnanna'nın Aşk*, Kaynak Yayınları, İstanbul 1998.
- ÇİĞ, Muazzez İlmiye, *Sümerli Ludingirra*, Kaynak Yayınları, 2. Basım, 1977.
- WESTFALL, Richard S. *Modern Bilimin Oluşumu*, Tütibak Popüler Bilim Kitapları, 6. Basım 1997.
- HERODOTOS, *Herodot Tarihi*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 3. Basım, 1991.
- HOMEROS, *İlyada*, Çeviren: Azra Erhat, Can Yayınları, İstanbul, 1998.
- HOMEROS, *Odyseia*, Çeviren: Azra Erhat, Can Yayınları, İstanbul, 10. Basım, 1998.

Kaynaklar

- BASALLA, George, *Teknolojinin Evrimi*, Çeviren: Cem Soydemir, Tübitak Popüler Bilim Kitapları, 4. Basım, 1986.
- MATVESEVİÇ, Predrag, *Akdeniz'in Kitabı*, Çeviren: Tolga Esmer, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1999.
- HALİKARNAS BALIKÇISI, *Altıncı Kıta Akdeniz*, Bilgi Yayınevi, 2. Basım, 1985.
- HALİKARNAS BALIKÇISI, *Hey Koca Yurt*, Bilgi Yayını nevi, İstanbul, 3. Basım, 1984.
- HALİKARNAS BALIKÇISI, *Turgut Reis*, Bilgi Yayınevi, 4. Basım, 1983.
- HALİKARNAS BALIKÇISI, *Mavi Sürgün*, Bilgi Yayınevi, 6. Basım, 1986.
- HALİKARNAS BALIKÇISI, *Anadolu Tanrıları*, Bilgi Yayınevi, 7. Basım, 1995.
- HALİKARNAS BALIKÇISI, *Anadolu'nun Sesi*, Bilgi Yayınevi, 5. Basım.
- CHILDE, Gordon, *Tarihte Neler Oldu*, Alan Yayıncılık, İstanbul, 7. Basım.
- CERAM, C.N. *Tanrıların Vatanı Anadolu*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 5. Basım, 1999.
- GÜNALTAY, M. Şemsettin, *Anadolu (Yakın Şark II)*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1. Baskı 1946, İkinci Baskı, 1987.
- UMAR, Bilge, *Türkiye' de Tarihsel Adlar*, İnkılâp Kitabevi Yayın Sanayi ve Ticaret A.Ş. İstanbul, İkinci Basım.
- AKURGAL, Ekrem, *Anadolu Kültür Tarihi*, Tübitak, Ankara, 5. Basım, 1998.
- WILLIAMS, Friedrich, *Ege Medeniyetleri Tarihi*, Çağdaş Matbaası, Düşünen Adam Yayınları, İstanbul.
- STONE, Merlin. *Tanrılar Kadıncı*, Payel Yayınları, İstanbul, 2000.
- SOBOLD, Donald J, *Yunan Mitolojisinde Amazonlar*, Öteki Yayınevi, Ankara
- UMAR, Bilge, *İlk Çağda Türkiye Halkı*, İnkılâp Yayınevi, İstanbul.
- REED, Evelyn, *Kadının Evrimi I+II*, Payel Yayınevi, İstanbul, 1995
- AKYILDIZ, Erhan, *Taş Çağından Osmanlıya Anadolu*, Milliyet Yayınları, 4. Baskı, 1997.
- BAYLADI, Derman, *Efsaneler Dünyasında Anadolu*, Say Yayınları, İstanbul, 2. Basım, 2000
- BAYLADI, Derman, *Uygurluklar Kavşağı Anadolu*, Say Yayınları, İstanbul, 1996.
- BAYLADI, Derman, *Tanrıların Öyküsü*, Say Yayınları, İstanbul, 3. Basım, 1999.
- SOYSÜ, Hale, *Kavimler Kapısı I*, Kaynak Yayınları, Çağaloğlu, İstanbul.
- CERAM, C. W., *Tanrılar, Mezarlar ve Bilginler*, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- KAUFMAN, M, *Eine Weibliche Gottheit in der Frühbronzezeit Anatoliens*, Prehistorische Zeitschrift.
- DİNÇOL, M. Ali, *Eski Anadolu Dillerine Giriş*.
- GOETZE, Albercht, *Kultur Geschichte Des Altem Orients*.
- HOMMEL, Fritz, *Etnologie und Geographie des Alten Orients*.
- STURTEVANT, E. H. *Eti Dili Sözlüğü*.